

Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsiooni rakendamise tegevuskavade elluviimise ja täitmise hindamise ning kodanikuühiskonna ja riigi koostöö arendamise Valitsuskomisjoni istungi

PROTOKOLL nr 2

31.10.2016

DELTA 17.11.2016 nr 1-20/34

Juhatas: Hanno Pevkur

Protokollis: Aveli Ainsalu

Osalesid: Avo Üprus (Eesti Kirikute Nõukogu), Tiit Kirss (Eesti Linnade Liit), Liis Kasemets (Riigikantselei), Tom Kagovere (Rahandusministeerium), Agu Laius (Kodanikuühiskonna Sihtkapital), Raivo Küüt ja Erik Salumäe (Siseministeerium), Jane Matt (Praxis), Ardo Rohtla (Haridus- ja Teadusministeerium), Maris Jõgeva (vabauhenduste liit EMSL), Krista Habakukk (Eesti Külaliikumine Kodukant), Tarmo Tüür (Eestimaa Looduse Fond), Vassili Golikov (Sillamäe Lastekaitse Ühing), Anne-Ly Reimaa (Kultuuriministeerium).

Kutsutud: Ursula Pensa ja Ruth Annus (Siseministeerium), Siim Tuisk (vabauhenduste liit EMSL)

PÄEVAKAVA

1. **Ettepanekud tulumaksuseaduse muutmiseks, et soodustada annetamist, vabatahtlikku tegevust ning vähendada bürokraatiat** – Siim Tuisk, vabauhenduste liidu EMSL huvikaitsejuht
2. **8. novembril toimuva EKAKi rakendamise avatud ühisistungi vabauhenduste poolsete ettepanekute/seisukohtade arutelu** – Maris Jõgeva, vabauhenduste liidu EMSL juhataja
3. **Arutelu Kodanikuühiskonna arengukava 2015-2020 eesmärkide ja tegevuste rahastamisest** - Hanno Pevkur, siseminister; Maris Jõgeva, vabauhenduste liidu EMSL juhataja
4. **Ülevaade rahastajate võrgustiku tööst** – Ursula Pensa, Siseministeeriumi kodanikuühiskonna valdkonna nõunik
5. Jooksvad küsimused, inforing

1. Ettepanekud tulumaksuseaduse muutmiseks, et soodustada annetamist, vabatahtlikku tegevust ning vähendada bürokraatiat – Siim Tuisk, vabauhenduste liidu EMSL huvikaitsejuht

Siim Tuisk tutvustas EMSLi poolt esitatud tulumaksuseaduse muudatusettepanekuid ([Lisa 1](#)).

Komisjon arutles ettepanekute üle ning toetab järgmiste võimalike lahendustega edasi töötamist.

1. Lubada maksuvaba päevaraha maksta TUMS § 49 lg 4¹ vabatahtlikele, juhul kui lähetatavaga on sõlmitud vabatahtliku leping ning välislahetusse saadetaval vabatahtlikul on kindel roll ja ülesanne. Mõju riigieelarvele on marginaalne.
- 2.1 **Oluline on eristada iseendale ja ühiskonnale tehtavad annetused.** Ettepanek lubada eraisikul maha arvata kingitusi ja annetusi maksustatavast tulust mitte enam kui 50% on ennustamatu mõjuga riigieelarvele. Samas hoogustaks selline võimalus annetuste kasvu kohalike jõukamate inimeste seas ning tekiksid uued, suured fondid.
- 2.2. Ettepanek seada 1 200 eurone piirmäär kingitustele ja annetustele, mis toob hinnanguliselt kaasa kulu riigieelarvele 300 000 eurot aastas. Kui inimene annab 1 200 eurot aastas, tekivad tugevad programmid, sõltumatud ühendused ning väheneb

surve riigieelarvele rahastada ühendusi. Komisjon toetab teise (2.2) variandiga edasi töötamist.

NB! Samuti ootab lahendust juriidilise isiku piirmäära tõstmine, mis on hetkel 3% palgafondist või 10% eelmise aasta kasumist. Ühine huvi, et juriidilised isikud annetaksid enam ning väheneks ebaselgete sponsorlepingute osakaal.

3. Asjatundjate komisjonist loobumist on vaja veel analüüsida, sh analüüsida komisjoni töövormi ja töökorra muutmist. Ühiselt toetati TUMS nimekirja kandmiseks esitatavate taotluste menetlemist muutmist jooksvaks (nt kord kuus).

Annetuste soodustamisel tuleb ennetada ja vältida võimalikke maksupettusi ning analüüsida võimalikke „maksuauke“.

1. Otsustati:

1. EMSL esitab täiendatud tulumaksuseaduse muudatusettepanekud koos analüüsiga ning täpsustab mõju riigieelarvele. Teise ettepaneku puhul töötatakse edasi lahendusvariandiga nr 2.
2. Ettepaneku sõnastamisel on oluline eristada selgelt juriidilised- ja füüsilised isikud.
3. EMSLi poolt täpsustatud muudatusettepanekud edastab Siseministeerium Rahandusministeeriumile analüüsimiseks ja arvamuse kujundamiseks.

2. 8. novembril toimuva EKAKi rakendamise avatud ühisistungi vabaühenduste poolsete ettepanekute/seisukohtade arutelu

Maris Jõgeva tutvustab 8. novembril toimuva ühisistungi kava. Arutelu fookuseks on kodanikuühiskond 25 aasta pärast.

Millised pidurid on vaja kõrvaldada, et vabakonda arendada?

Vabaühenduste poolsed ettekanded keskenduvad järgmistele teemadele:

1. Sidusus - mida vaja, et vabaühendustel oleksid ühiskonnas selgemad rollid. Ettekandjaks Tarmo Jüristo.
2. Innovatsioon - Missugust tuge vabaühendused vajavad, et olla paremad uuendajad. Ettekandjaks Hille Hinsberg.
3. Jätksuutlikkus - Vabaühenduste võimekus ja mis tuge vajatakse, et muutusi juhtida. Ettekandjaks Maris Jõgeva.

Vabaühendused annavad Riigikogule üle ettepanekud, mis suuresti tulenevad Vabaühenduste manifestist vaadeldes, mida on kahe aasta jooksul suudetud korda saata.

Esialgssed ettepanekud:

- ✓ Parandada poliitikakujundamise läbipaistvust Riigikogu töös
- ✓ Haldusreformi toetavate seaduste muutmisel kaasata vabaühendusi ja luua paremad osaluspraktikad
- ✓ Teha riigi kogutud andmed tasuta kättesaadavaks
- ✓ Võtta kasutusele ühiskondliku mõju osakud
- ✓ Tõsta teenuste osutajate võimekust
- ✓ Muuta maksupoliitikat soodustades annetusi, eristades era- ja avaliku huvi
- ✓ Investeeringud vabaühendustesse ei saa vähendada
- ✓ Rahastamise põhimõtete järgimine
- ✓ Oluline on strateegilise partnerluse kasutuselevõtt ministeeriumites, Hasartmängumaksu Nõukogu ümberkorraldamine
- ✓ Tuleb toetada kodanikuhariduses osalevaid vabaühendusi

Hanno Pevkur sõnab valitsuse kolme mõtet tutvustades, et need on seotud küsimusega, kas suudame järgneva 25 aastaga teha sama või suurema kvalitatiivse hüppe kui eelmise 25 aastaga? Kõnes keskendub minister pigem tulevikule, küsides, kas on võimalik veel rohkem panustada ning kas ühiskond saab nii palju jõukamaks?

2. Otsustati

1. Ettepanekute puhul tuleb keskenduda olulisimale. Lisaks tuleb järgida, mida Riigikogu saab ära teha ja mida ühisistungi formaat võimaldab.
2. Korraldajatel tagada kommunikatsioon, sh artiklid, pressiteated, TV (Vabariigi kodanikud). Tekitada avalik diskussioon annetamisest ja headest ettevõtetest, kes annetavad.

3. Arutelu Kodanikuühiskonna arengukava 2015-2020 eesmärkide ja tegevuste rahastamisest - Hanno Pevkur ja Maris Jõgeva

Hanno Pevkur kommenteeris Maris Jõgeva poolt saadetud vabakonna rahastamise memo, kus on muuhulgas esile toodud: „Kahe esimese rakendusaasta jooksul on arengukava maht vähenenud enam kui 200 000 euro võrra (nüüd 7 464 100 eurot).“ ([Lisa 2](#))

Minister selgitas, et KODARi maksumus on 7 464 100 eurot, mis on tagatud Siseministeeriumi baaseelarves. Rakendusplaani uuendamisega aastateks 2016-2019 täpsustati muuhulgas eelarvet, mille tulemusel kujutab rakendusplaan seda ressursi, mis on Siseministeeriumil olemas. Võrreldes eelmisel aastal Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud arengukava rakendusplaaniga 2015-2018 on **vähenenud eelarve kasvuprognosis**, mis nägi ette vahendite iga-aastast suurenemist 10% ulatuses. Aastatel 2015-2016 toimus eelarve kasv vastavalt rakendusplaanile, mis on väga hea tulemus. Järgmiste aastate prioriteet on eelarve säilitamine senises mahus ning võimalusel lisaressursside leidmine.

Siseministeerium peab oluliseks KODARi eelarve kasvu, kuid **selguse ja läbipaistvuse huvides on oluline kajastada rakendusplaanis ainult olemasolevaid vahendeid.**

Samas suunatakse Euroopa Majanduspiirkonna ja Norra perioodi 2014-2021 finantsmehhanismist kodanikuühiskonna programmi ehk vabäühenduste võimekuse tõstmisesse **3,23 miljonit eurot, mis on väga oluline lisarahastusallikas vabäühendustele.**

Maris Jõgeva juhtis tähelepanu, et arengukava ebapiisav rahastamine suurendab tõenäosust, et aastateks 2020 algselt kokkulepitud tulemusteni ei jõuta.

Ka teised vabäühenduste esindajad jäid seisukohale, et arengut pärsib olukord, kus strateegilised partnerid taotlevad KODARi tegevustele KÜSKist toetust, annetuste tegemine ei ole soodustatud ja sotsiaalne ettevõtlus ei ole piisavalt toetatud. Kui arendustegevustele pole kavandatud eelarvevahendeid ja ressursse tuleb erinevatest allikatest juurde taotleda, siis pole see jätkusuutlik.

Endiselt on küsimuse all Hasartmängumaksu nõukogu toetuskeemide tulemuslikkus. Vabäühenduste ettepanek on lõpetada HMN ning suunata vahendid EOK-le, KUMi, HTMI ja SOMi nii, et see tooks kaasa efektiivsuse kasvu.

Vabäühendustele suunatud n-ö katuserahade puhul on probleemiks toetuse andmise läbipaistmatus. Samas ei tähenda katuserahade kaotamine ressursi üleviimist KÜSKi ehk KÜSKi eelarve ei pruugi sellest tulenevalt tõusta. Riik toimib kui tervik ning võimalikke vabanenud katuserahasid saab kasutada näiteks kiirreageerimisvõimekuse tõstmiseks.

Komisjon tõstas küsimuse KODARi eesmärkide ning tegevuste ülevaatamisest. Leiti, et KODARi eesmärgid on jätkuvalt sobivad, sest need on piisavalt laiaulatuslikud, kuid lähtuvalt korrigeeritud eelarveprognoosist on oluline üle vaadata rakendusplaani tegevused.

2016. a aruande ja uue perioodi rakendusplaani esitatakse VV-le märtsis 2017. **Novembris alustatakse 2017-2020 rakendusplaani ja 2016. a aruande koostamisega.**

Siseministeriumil soovitati lisada rakendusplaani ka need tegevused, mis aitavad eemärkide saavutamisele kaasa, kuid rahastatakse mujalt. Vaja on kujundada selgem arusaam n-ö nulliridadest (tegevused, millel puudub rahaline kate) ja viitamisest teistele arengukavadele.

Krista Habakukk tõstas küsimuse, miks ei ole ühiskomisjoni liikmeks maaeluministerium, arvestades et LEADER programmi sisuks on ka kodanikuühiskonna ja teenuste arendamine. EKAK ühiskomisjoni koosseis vaadatakse üle ja vajadusel uuendatakse.

3. Otsustati:

1. Rakendusplaanis tuleb loobuda teatud tegevustest, millel ei ole eelarvelist katet. Selleks vaadatakse rakendusplaani uuendamise käigus üle kõik KODARi tegevused ja vajadusel korrigeeritakse tegevuste eelarveid.
2. Koostöö ministeriumitega KODARi rakendamisel peab olema sisulisem. Vaja on luua süsteemne, horisontaalne tervikvaade ministeriumite vahel.
3. Vaadata üle EKAK ühiskomisjoni koosseis ning vajadusel lisada komisjoni täiendavaid liikmeid.

4. Ülevaade rahastajate võrgustiku tööst - Ursula Pensa, Siseministeriumi kodanikuühiskonna valdkonna nõunik

Toimunud on võrgustiku kolm kohtumist ja arutletud ning seisukohad on kujundatud järgmistel teemadel (vabäühendustele toetuse andmise õiguslikud alused, vained, millist infot peab väljastama erinevatele osapooltele, tulemuslikkuse hindamine jne). Rahastajate võrgustiku protokollid on kättesaadavad [siin](#). Ursula saadab komisjoni liikmetele info, millal toimub uus kohtumine, kuhu on võimalik liituda ja teemasid tõstatada.

Krista Habakukk tõi positiivse näitena, et uute KOVide teke korrastab rahastamise korrastamise maastikku.

4. Otsustati: Võtta info teadmiseks

5. Jooksev info:

1. Kodukant koostöös EMSLi, SEVi, ENLiga on koostanud 7 soovitust, kuidas olla kaasatud haldusreformi ehk spikker ühinemislepingute valvamiseks on leitav [siit](#) Palume seda oma organisatsioonides huvilistele levitada!
2. Sillamäe Lastekaitse Ühing juhib Ida-Virumaa vabäühenduste võrgustikku, mida saab kasutada nii info levitamisel kui ka kogumisel.
3. Riigikantselei rahastab KÜSKi kaudu eesistumise üritusi, kus vabäühendused ise saavad oma ideedega välja tulla. Rohkem infot [siit](#).

EKAK ühiskomisjoni järgmine koosolek toimub hiljemalt 2017. a veebruari I pooles.

allkirjastatud digitaalselt

Hanno Pevkur
koosoleku juhataja